



КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ИЛИМ, ЖОГОРКУ БИЛИМ БЕРУУ  
ЖАНА ИННОВАЦИЯЛАР МИНИСТРЛИГИ

М.М.АДЫШЕВ АТЫНДАГЫ ОШ ТЕХНОЛОГИЯЛЫК  
УНИВЕРСИТЕТИ

САПАТТУУ БАШКАРУУ СИСТЕМАСЫ

DP- 11.06

КАБЫЛ АЛЫНДЫ  
ОшТУнун Окумуштуулар  
кеңешинин 2026-жылдын  
31-мартындагы  
№ 6 протоколу менен



М.М. АДЫШЕВ АТЫНДАГЫ ОШ ТЕХНОЛОГИЯЛЫК УНИВЕРСИТЕТИНИН  
ЧЕТ ӨЛКӨЛҮК СТУДЕНТТЕРИН АДАПТАЦИЯЛОО ПРОГРАММАСЫ  
ЖӨНҮНДӨ  
ЖОБО

Ош – 2026



М.М. Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин чет өлкөлүк студенттерин адаптациялоо программасы жөнүндө жобо, – Ош. ОшТУ, 2026 – 11 б.

Түзүүчүлөр: Акматалиев А.Т., Сатыбалдыев А.Б., Аккожоева А.

Жобо Окумуштуулар кеңешинин чечими менен жактырылып (2026-жылдын 31-мартындагы № 6 протоколу), ректордун буйругу менен бекитилди (2026-жылдын 7-апрелиндеги № 35-ӨБ буйругу)

## Мазмуну

Жалпы жоболор .....	5
Программанын максаты, милдеттери жана принциптери.....	6
Программанын функциялары .....	6
Программаны ишке ашыруунун негизги багыттары.....	7
Программаны ишке ашыруу тартиби.....	9
Мониторинг жана баалоо.....	9
Чет өлкөлүк студенттердин укуктары жана милдеттери.....	10
Купуялуулук жана кайрылууларды кароо.....	10

**М.М. Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин чет  
өлкөлүк студенттерин адаптациялоо программасы жөнүндө  
Жобо**

**1. Жалпы жоболор**

1.1. Жобо Кыргыз Республикасынын Конституциясына, Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамына, Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк жарандардын укуктук абалы жөнүндө» Мыйзамына, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 10-октябрындагы № 541 токтому менен бекитилген «Чет өлкөлүк жарандардын Кыргыз Республикасынын аймагында болуу тартиби жөнүндө» Жобого, Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларына, ошондой эле М.М. Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин Уставына жана ички локалдык ченемдик актыларына ылайык иштелип чыкты.

1.2. Жобо М.М. Адышев атындагы Ош технологиялык университетинде билим алып жаткан чет өлкөлүк студенттерди адаптациялоо программасынын максаттарын, милдеттерин, принциптерин, негизги багыттарын, ишке ашыруу механизмдерин, мониторинг жүргүзүү тартибин жана жоопкерчиликти аныктайт.

1.3. Жобонун максаты — чет өлкөлүк студенттердин университеттин билим берүү, илимий, социалдык, тарбиялык жана маданий мейкиндигине ийгиликтүү аралашуусу үчүн укуктук, уюштуруучулук, академиялык, тилдик, психологиялык жана социалдык шарттарды түзүү.

1.4. Жобо университеттин бардык чет өлкөлүк студенттерине алардын жынысына, расасына, улутуна, жарандыгына, тилине, динине, маданиятына, социалдык абалына жана башка белгилерине карабастан колдонулат.

1.5. Программаны ишке ашырууну жалпы координациялоо университеттин Социалдык өнүгүү жана тарбия иштери боюнча департаменти жана Эл аралык байланыштар бөлүмү тарабынан институттар, кафедралар/билим берүү программалары, кураторлор, студенттик өз алдынча башкаруу органдары жана башка түзүмдүк бөлүмдөр менен биргеликте жүзөгө ашырылат.

1.6. Жободо төмөнкү негизги түшүнүктөр колдонулат:

– *чет өлкөлүк студент* — Кыргыз Республикасынын жараны болуп саналбаган жана университетте белгиленген тартипте билим алып жаткан адам;

– *адаптация* — студенттин жаңы билим берүү, тилдик, социалдык, маданий жана укуктук чөйрөгө ылайыкташуусу;

– *академиялык адаптация* — окуу процессинин талаптарына, баалоо системасына, окуу графигине, академиялык чынчылдык принциптерине жана университеттин ички тартибине көнүү процесси;

– *тилдик адаптация* — окуу жана күнүмдүк байланыш үчүн зарыл болгон кыргыз жана/же орус тилиндеги базалык коммуникациялык көндүмдөрдү өздөштүрүү процесси;

– *куратор* — чет өлкөлүк студенттерге маалыматтык, уюштуруучулук жана тарбиялык колдоо көрсөткөн жооптуу кызматкер.

## **2. Программанын максаты, милдеттери жана принциптери**

2.1. Программанын негизги максаты — чет өлкөлүк студенттерди университеттин билим берүү процессине жана Кыргыз Республикасынын коомдук-маданий чөйрөсүнө ийгиликтүү интеграциялоо үчүн системалуу колдоо көрсөтүү.

2.2. Программанын негизги милдеттери төмөнкүлөр болуп саналат:

– чет өлкөлүк студенттердин Кыргыз Республикасында жашоого жана окууга адаптацияланышына көмөктөшүү;

– студенттерди университеттин билим берүү жана социалдык чөйрөсүнө интеграциялоо;

– студенттерге алардын укуктары, милдеттери, ички тартип эрежелери жана миграциялык талаптар боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;

– консультациялык, маалыматтык, психологиялык жана социалдык колдоо көрсөтүү;

– окуу процессинин өзгөчөлүктөрү, баалоо системасы, академиялык календарь, электрондук платформалар жана академиялык чынчылдык талаптары боюнча түшүндүрүү иштерин уюштуруу;

– тилдик жана маданияттар аралык коммуникация көндүмдөрүн өнүктүрүүгө көмөктөшүү;

– маданий, илимий, чыгармачылык, спорттук жана алдын алуу багытындагы иш-чараларды уюштуруу;

– укук бузуулардын алдын алуу жана мыйзамга баш ийүү маданиятын калыптандыруу;

– студенттердин инсандык өсүшүнө, демилгечилдигине жана чыгармачылык, илимий дараметин ачууга көмөктөшүү;

– коопсуз жашоо, ден соолук жана күнүмдүк турмуш маселелери боюнча баштапкы маалымат берүү.

2.3. Программа төмөнкү принциптерге негизделет:

– мыйзамдуулук;

– адам укуктарын жана кадыр-баркын урматтоо;

– тең мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуу;

– инклюзивдүүлүк жана толеранттуулук;

– системалуулук жана ырааттуулук;

– маданияттар аралык диалог;

– купуялуулукту сактоо;

– университеттин жана студенттин өз ара жоопкерчилиги.

## **3. Программанын функциялары**

3.1. Программа төмөнкү функцияларды аткарат:

– *өнүктүрүүчү* — чет өлкөлүк студенттердин инсандык, академиялык жана кесиптик өнүгүүсүнө көмөктөшөт;

– *укук коргоочу* — студенттердин мыйзамдуу укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоого көмөктөшөт;

– *жөнгө салуучу* — студенттер менен университеттин түзүмдүк бөлүмдөрүнүн ортосундагы өз ара аракеттенүүнү тартипке салат;

– *маалыматтык* — студенттерге университеттеги окуу, жашоо, коопсуздук жана болуу эрежелери боюнча ишенимдүү маалымат берет;

– *социалдаштыруучу* — студенттердин университеттик жана коомдук жашоого аралашуусуна шарт түзөт;

– *диагностикалык-мониторингдик* — адаптация процессиндеги кыйынчылыктарды аныктоого жана аларды жоюу боюнча чара көрүүгө мүмкүндүк берет;

– *коррекциялоочу* — жүрүм-турумдагы, байланыштагы жана адаптациядагы терс көрүнүштөрдү алдын алууга жана жөнгө салууга багытталат;

– *координациялоочу* — адаптация процесси менен байланышкан түзүмдөрдүн ишин бир нукка салат.

#### **4. Программаны ишке ашыруунун негизги багыттары**

##### **4.1. Уюштуруучулук-методикалык жана маалыматтык коштоо**

Бул багыт төмөнкү иш-чараларды камтыйт:

– чет өлкөлүк студенттер менен иш алып барган түзүмдөрдүн ишин координациялоо;

– жаңы кабыл алынган студенттер үчүн тааныштыруу-жөнгө салуу жолугушууларын өткөрүү;

– студенттерге университеттин түзүмү, окуу тартиби, ички эрежелери, байланыш каналдары жана кызматтары жөнүндө маалымат берүү;

– кыргыз, орус жана зарыл учурда англис тилдеринде маалыматтык материалдарды даярдоо жана таратуу;

– окуу жылынын башында адаптациялык жол картасын жана иш-чаралар планын бекитүү.

##### **4.2. Академиялык адаптация**

Академиялык адаптация төмөнкүлөр аркылуу камсыз кылынат:

– окуу процессинин түзүмү, кредиттик система, сабакка катышуу, аралык жана жыйынтыктоочу көзөмөл боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;

– баалоо критерийлери, академиялык карыз, кайра тапшыруу тартиби жана апелляция механизми менен тааныштыруу;

– электрондук билим берүү платформаларын, китепкана ресурстарын, расписание жана университеттик маалыматтык системаларды колдонууга үйрөтүү;

– академиялык чынчылдык, плагиатка жол бербөө жана этикалык жүрүм-турум боюнча түшүндүрүү иштерин уюштуруу;

– кураторлор, окутуучулар жана тиешелүү бөлүмдөр аркылуу окууда кыйынчылыкка туш болгон студенттерге кошумча багыт берүү.

##### **4.3. Тилдик жана коммуникациялык колдоо**

Бул багыт төмөнкү аракеттерди камтыйт:

– чет өлкөлүк студенттерди күнүмдүк жана академиялык байланыш үчүн зарыл болгон кыргыз жана/же орус тилиндеги базалык сөздөр жана эрежелер менен тааныштыруу;

– коммуникациялык тоскоолдуктарды азайтуу боюнча кеңеш берүү;

– маданияттар аралык байланышты өнүктүрүүгө багытталган жолугушууларды, баарлашуу аянтчаларын жана тематикалык иш-чараларды уюштуруу;

– тилдик адаптацияга көмөктөшүүчү маалыматтык жана методикалык материалдарды берүү.

#### **4.4. Социалдык-педагогикалык жана психологиялык колдоо**

Бул багыт төмөнкү чараларды камтыйт:

– кураторлор жана жооптуу кызматкерлер тарабынан жекече коштоо;

– консультацияларды, маектерди, жолугушууларды, тегерек столдорду уюштуруу;

– психологиялык колдоо жана эмоционалдык оор абалды алдын алуу боюнча жардам көрсөтүү;

– университеттин компетенциясынын чегинде студенттерге керектүү социалдык кызматтар жана жардам алуу мүмкүнчүлүктөрү тууралуу маалымат берүү;

– адаптациялык кыйынчылыктарга кабылган студенттер менен өзүнчө иш жүргүзүү.

#### **4.5. Социалдык-маданий интеграция**

Бул багыт төмөнкүлөрдү камтыйт:

– студенттерди маданий, чыгармачылык, илимий, тарбиялык жана коомдук иш-чараларга тартуу;

– маданияттар аралык фестивалдарды, достук кечелерин, ачык жолугушууларды, тааныштыруу иш-чараларын өткөрүү;

– толеранттуулукту, бири-бирин урматтоону жана маданияттар аралык кызматташтыкты өнүктүрүү;

– чет өлкөлүк студенттердин университеттик коомчулуктагы активдүүлүгүн колдоо.

#### **4.6. Турмуш-тиричилик жана коопсуздук боюнча коштоо**

Бул багыт төмөнкүлөрдү камтыйт:

– жатаканада жашоо эрежелери, коопсуздук техникасы, өрт коопсуздугу жана өзгөчө кырдаалда аракеттенүү тартиби боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;

– шаардык жана университеттик инфраструктура, медициналык тейлөө, байланыш кызматтары жана күнүмдүк турмуш маселелери боюнча маалымат берүү;

– Кыргыз Республикасынын аймагында болуу, каттоо жана миграциялык тартип талаптарын сактоо боюнча эскертүү жана багыт берүү.

#### **4.7. Спорттук-ден соолукту чыңдоо багыты**

Бул багыт төмөнкүлөрдү камтыйт:

– студенттерди үзгүлтүксүз спорт менен машыгууга тартуу;

- спорттук мелдештерди, ден соолук күндөрүн, турнирлерди жана массалык спорттук иш-чараларды уюштуруу;
- дени сак жашоо образын жайылтуу.

## **5. Программаны ишке ашыруу тартиби**

5.1.Программа этап-этабы менен ишке ашырылат:

- *биринчи этап* — студент келген алгачкы мезгилде баштапкы маалыматтык жана уюштуруучулук багыт берүү;
- *экинчи этап* — биринчи семестр ичинде академиялык, тилдик, социалдык жана психологиялык коштоо;
- *үчүнчү этап* — андан аркы окуу мезгилинде туруктуу мониторинг жана колдоо көрсөтүү.

5.2.Жаңы келген чет өлкөлүк студент менен алгачкы иш төмөнкү багыттар боюнча жүргүзүлөт:

- документтерди жана каттоо маселелерин түшүндүрүү;
- университеттин ички тартиби менен тааныштыруу;
- куратор жана жооптуу бөлүмдөр менен байланышты орнотуу;
- академиялык жана турмуш-тиричилик маселелери боюнча баштапкы консультация берүү.

5.3.Ар бир окуу жылынын башында же зарылчылыкка жараша адаптациялык иш-чаралар планы түзүлүп, бекитилет.

5.4.Кураторлор жана тиешелүү түзүмдөр чет өлкөлүк студенттер менен иштөө боюнча өз ара маалымат алмашууну жана координацияны камсыз кылат.

5.5.Университет чет өлкөлүк студенттерге жардам көрсөтүүдө мыйзамга ылайык өзүнүн компетенциясынын чегинде иш алып барат жана ушул Жободо түздөн-түз көрсөтүлбөгөн финансылык милдеттенмелерди өзүнө албайт. Бул жобо баштапкы документте социалдык жардам боюнча чектөөнү сактаган нормага негизделип кеңейтилди.

## **6. Мониторинг жана баалоо**

6.1.Программанын ишке ашырылышына мониторингди Социалдык өнүгүү жана тарбия иштери боюнча департаменти, Эл аралык байланыштар бөлүмү жана башка тиешелүү түзүмдөр менен биргеликте жүргүзөт.

6.2.Мониторинг төмөнкү формаларда жүргүзүлөт:

- сурамжылоо;
- маектешүү;
- кураторлордун маалыматы;
- катышуу жана активдүүлүк боюнча талдоо;
- көйгөйлүү учурларды каттоо жана талдоо;
- семестрлик жана жылдык жыйынтыктоочу отчеттор.

6.3.Программанын натыйжалуулугу төмөнкү көрсөткүчтөр боюнча бааланат:

- тааныштыруу жана адаптациялык иш-чараларга катышкан студенттердин үлүшү;
- студенттердин укуктук жана маалыматтык маалымдуулук деңгээли;
- академиялык чөйрөгө көнүү көрсөткүчтөрү;

- маданий жана коомдук иш-чараларга катышуу активдүүлүгү;
- адаптациялык кыйынчылыктар боюнча кайрылуулардын динамикасы;
- студенттердин канааттануу деңгээли;
- тартип бузуу фактыларынын азайышы же алдын алынышы.

6.4. Программанын аткаруучулары жылына кеминде бир жолу университеттин жетекчилигине жазуу жүзүндөгү отчет беришет. Зарыл учурда аралык маалымат дагы берилет.

6.5. Программаны ишке ашыруунун жыйынтыктары университеттин жылдык отчетунда жана ички талдоо материалдарында чагылдырылат.

## **7. Чет өлкөлүк студенттердин укуктары жана милдеттери**

### **7.1. Чет өлкөлүк студенттер төмөнкүлөргө укуктуу:**

- ушул Жобого ылайык маалыматтык, уюштуруучулук, академиялык, психологиялык жана социалдык колдоо алууга;
- университеттин билим берүү, маданий, илимий, тарбиялык жана спорттук иш-чараларына катышууга;
- өздөрүнүн укуктары жана милдеттери боюнча толук маалымат алууга;
- адаптация процессинде келип чыккан маселелер боюнча кураторго, тиешелүү бөлүмгө же университет жетекчилигине кайрылууга;
- мыйзамдарга жана университеттин ички актыларына ылайык урмат-сыйга жана адилет мамилеге ээ болууга.

### **7.2. Чет өлкөлүк студенттер төмөнкүлөргө милдеттүү:**

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын сактоого;
- университеттин Уставын, ички тартип эрежелерин жана локалдык актыларын аткарууга;
- каттоо, болуу жана миграциялык талаптарды өз убагында сактоого;
- окуу тартибин, академиялык чынчылдык эрежелерин жана этикалык нормаларды сактоого;
- университеттин мүлкүнө аяр мамиле кылууга;
- коопсуздук эрежелерин сактоого.

## **8. Купуялуулук жана кайрылууларды кароо**

8.1. Чет өлкөлүк студенттерге психологиялык, социалдык жана консультациялык колдоо көрсөтүүдө алардын жеке маалыматтары Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык корголууга тийиш.

8.2. Студенттин жеке абалы, психологиялык өзгөчөлүктөрү же социалдык көйгөйлөрү тууралуу маалымат кызматтык зарылчылык болгон учурларда гана тиешелүү жооптуу адамдарга белгилүү болушу мүмкүн.

8.3. Студент адаптация процессине байланыштуу маселелер боюнча кураторго, Эл аралык байланыштар бөлүмүнө, Социалдык өнүгүү жана тарбия иштери боюнча департаментке же университет жетекчилигине белгиленген тартипте оозеки же жазуу жүзүндө кайрылууга укуктуу.

8.4. Кайрылуулар университеттин ички тартибине жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык каралат.

## **9. Жоопкерчилик**

9.1. Программаны ишке ашырууга жооптуу кызмат адамдары ушул Жобонун талаптарын аткарбаганы же талаптагыдай аткарбаганы үчүн Кыргыз

Республикасынын эмгек мыйзамдарына, ички ченемдик актыларга жана кызматтык милдеттерине ылайык жоопкерчилик тартышат.

9.2. Программаны ишке ашырууга катышкан түзүмдүк бөлүмдөр өзүнө жүктөлгөн функциялардын сапаттуу жана өз убагында аткарылышы үчүн жооптуу болуп саналат.

9.3. Чет өлкөлүк студенттер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын, миграциялык тартипти, университеттин ички эрежелерин жана ушул Жобонун талаптарын бузган учурда мыйзамдарга жана университеттин локалдык актыларына ылайык жоопкерчиликке тартылышы мүмкүн.

9.4. Укук бузуулардын алдын алуу багытындагы иштер университеттин компетенциясынын чегинде, профилактикалык жана түшүндүрүү мүнөзүндө жүргүзүлөт.